Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zamankbr.ru

ЗАМАН

Орта кюн, 4 октябрь, 2018 жыл

№122 (20543)

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Кенгешле

КЮЗ - КЪЫШ КЕЗИУГЕ – ТОЛУ ХАЗЫРЛЫКЪДА

Тюнене КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **К.В.Коков** республиканы правительствосуну, министерстволарыны бла ведомстволарыны оноучулары, район администрацияланы таматалары бла кенгертилген кенгеш бардыргъанды. Анда предприятияланы бла организацияланы, инженер инфраструктураны кюз-къыш кезиуге хазырлыкъларыны, хайырланылгъан энергоресурсла ючюн борчланы юсюнден сёлешиннгенди.

Регионну башчысы Къабарты-Малкъарда ТЭК-ни эм жашау журт-коммунал мюлкню ышангылы ишлеулерин жалчытырга кереклисин чертгенди. «**Бу бёлюмде жашау магъаналы борчланы битеу комплекси жууаплылыкъны эмда тохтаусуз эс бёлюп турууну излейди. Биз ишни болумун сюзерге, ол объектлени чурумсуз ишлерин жалчытырча къошакъ амалланы белгилерге керекбиз**», - дегенди Коков.

Къыйын болумла чыкъгъанда хаталаны терк кетерген тийишли ресурс базаны къураргъа кереклисине да энчи эс бурулгъанды. КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары – инфраструктура эм цифралы айныу жаны бла министр **В.Х Болотоков** белгилегенича, республика жылыу жибериу кезиуге толу хазырды. Муниципал районланы бла шахар округланы жер-жерли администрациялары, Ростехнадзорну келечилери жашау журт фондну техника болумун тинтгендиле. Биринчи сентябрьге кёп фатарлы юйлени, жылыу берген предприятияланы хазырлыкъларын туура этген актлагъа бла паспортлагъа къол салыннганды, тозурагъан эмда аварилялы халлы коммуникацияланы, суу эм ток ызланы алышдырыу бла байламлы ишле тамамланыпъ бошалгъандыла.

Быйылны аллындан (2018 жылны январь-август айлары) башлап абонентлени битеу къауумларындан да энергоресурсла ючюн ахча жыйыу иги да ёсгенди, 77 процентге дери. Республикалы эмда жер-жерли бюджетледен финансла бла жалчытылынгган учреждениялары тёлеулери толусунлай бериледиле.

Кенгешде КъМР-ни премьер-министри **Мусукланы А.Т.**, Экология, технологический эм атом надзор федерал службаны Кавказ управлениясыны таматасы орунбасары **Б.Х. Бифов**, Нальчик шахар округу администрациясыны башчысы **Т.Б. Ахохов**, Прохладна шахар округу администрациясыны башчысы **И.В. Тараев** да сёлешгендиле.

Адамла бла байламлыкъланы кючлендирирге, гражданланы проблемаларына энчи эс бургъанлай турургъа

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **К.В. Коков** тюнене республиканы муниципал къуралыларыны таматалары бла ишчи кенгеш бардыргъанды. Биринчи тындырыллыкъ борчлагъа жамауатны къолайлыгъын ёсдюрюу, аны иш бла жалчытыу эмда социал къоруулау, гражданланы жашау журт болумларын игилендириу, жамауат организацияла, битеу да граждан жамауат институтла бла къысха байламлыкъла саналгъандыла.

«Адамла бла байламлыкъланы кёбейтирге, гражданланы проблемаларына энчи эс бургъанлай турургъа», - деп чертгенди Коков.

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъанны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Багъа бичиу

Партияны Шимал-Кавказ федерал округда бёлюмюню таматасыны экинчисине салыннганды

«Зеленые» битеуроссей экология партияны башчыларыны оноуу бла партияны КъМР-де регион бёлюмюню советини башчысы, КъМР-ни Парламентини Аграрный политика, экология, табийгъатны хайырланыу эм жер халла жаны бла комитетини таматасыны экинчиси, партияны фракцияны башчысы, биология илмуланы доктору, КъМР-ни илмусуну сыйлы къуллукъчусу **Сафарби Шхагапсоев** партияны Шимал-Кавказ федерал округда бёлюмюню председателини орунбасарына тийишли кёрюлгенди.

Жазылыу-2019

«Заман» бла бирге болугъуз!

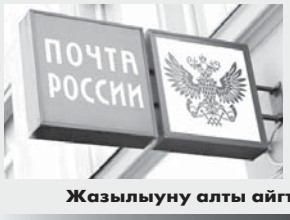

Хурметли жамауат!

«Заман» газетге 2019 жылны биринчи жарымына жазылыу башланнганды.

Сизни бу къыйматлы ишни почта связьны къайсы бёлюмюнде да тамамларгъа онгугъуз барды. Бек игиси уа - аны болжалгъа салмай тындыралсагъыз.

Жазылыуну алты айгъа багъасы-579 сом 36 капек.

Бизни индексибиз - 51532

Къыйматлы интервью

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан Казбек КОКОВ:

Социал лифтлени къураугъа баш магъана берилирге тийишлиди

Къабарты-Малкъар Республикагъа «Элбрус» курортха хар жылдан да жюз мингден аслам турист келеди, регион тахта-кёгетлери, тёрели аш-азыкълары бла белгилиди. Аны бла бирге аны экономика онглары уллудула. Аланы хайырланыугъа, Шимал-Кавказда энчи магъаналы субъектгеча, федерал ара эс бурады.

2018 жылда 26 сентябрьде регионну алгъыннгы оноучусу Юрий Коков РФ-ни Къоркъуусузлукъ советине ишге кёчгенди. РФ-ни Президенти Владимир Путин указгъа къол салып, Къабарты-Малкъарны Башчысыны къуллугъун болжаллы халда 45-жыллыкъ Казбек Коковха ышаннганды. Ол республиканы биринчи президенти Валерий Коковну жашыды. Кеси да регионда, РФ-ни Президентини Администрациясында ишлеп, сынам жыйышдыргъанды.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан Казбек Коков ТАСС информация агентствогъа берген интервьюда бюгюнлюкде республиканы аллында салынгган баш магъаналы борчланы, командасын къурагъанда адамланы къаллай ышанларына эс бурлугъуну эмда ёсюп келген тёлюге къаллай амалла къураргъа сюйгенини юслеринден айтханды.

- Сизни аллыгъызда Къабарты-Малкъаргъа таматалыкъны беш жылгъа жууукъ заманны Юрий Коков этгенди. Бу кезиуде регионда оноучу команда къуралгъанды. Аны жангыртыр муратыгъыз бармыды?

- Правительствону отставкагъа иерикме деп сакълар кереклиси жокъду. Ол жаланда айырыуладан сора эркин этилликди – бу оноуну мен неда регионну инсанлары сайларыкъ (республиканы Парламентинде законлу келечилерини юслери бла) башха адам чыгъарлыкъды. Аны жангыртыуну неда алышыуну юсюнден айтханда уа, бюгюнлюкде алыкъа кадр оноула этилмегендиле. Шёндю команда бла шагъырейленеме, хар бирини онгларын сюземе. Алай бла къысха заманны ичинде, тинтиуле бардырып, тийишли оноула чыгъарыллыкъдыла.

- Жангы команданы къурагъанда уа энчи эс неге буруллукъду?

- Бек алгъа аны келечилерини профессионал сынамларына, билимлерине, салыннган борчланы толтургъанда жууаплылыкъгъа, намыслылыкъгъа, тутхан ишлерин ахырына жетдире билгенлерине бла къалгъанларына къараллыкъды.

- Сизни депутатла, регионну власть органлары бла шагъырей эте, РФ-ни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликли келечиси Александр Матовников КъМР-ни эл мюлк министрини къуллугъунда жыйышдыргъан сынамыгъыз республиканы экономикасыны бу бёлюмюн айнытыугъа себеплик этергe кереклисин айтхан эди. Сиз акъыл этгенден, РФ-ни Президентини Администрациясында департаментни башчысыны къуллугъунда алгъан билим сизге болушлукъ этерикмиди? Регионну Башчысынача, бу сынам керек боллукъмуду?

- Мен РФ-ни Президентини Администрациясында ич политика жаны бла управлениядa ишлегенме, Шимал-Кавказ регионну жамауат-политика соруулары бла кюрешгенме. Жеринде тамамланнган проектлени, регионда болгъан проблемаланы терен сюзерге тюшгенди. Бюгюнлюкде уа мен къуру Къабарты-Малкъарны угъай, Шимал Кавказда болгъан жарсыуланы билеме деп айталлыкъма. Башха субъектлени иги сынамлары бла шагъырейме, аланы туугъан журтумда хайырланыргъа да боллукъду.

- КъМР-де тамамланыргъа боллукъ сынамланы юлгюлерин келтираллыкъмысыз?

- Биринчиден, ала оноучу команданы къурау бла байламлыдыла. Бизге экономиканы айнытыргъа керекди, замандан артха къалыргъа жарамайды. Дуния терк тюрленеди, аны ючюн аны ислемлерине жууапланы терк табаргъа тийишлиди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

КЪУУАНЧЛЫ ЖЫЙЫЛЫУ

Махтау сёзле, жылы алгъышлаула, саугъала

Тюнене «Единая Россия» партияны КъМР-де регион бёлюмюнде Юйретиучюню бла Устазны кюнлерине жораланнган жыйылыу ётгенди. Аны КъМР-ни Парламенти партиячыла бла бирге къурагъандыла.

Къууанчлы жыйылыугъа республиканы районларындан бла шахарларындан билим бериу системада жетишимли урунгган 33 специалист чакъырылгъанды. Аланы алгъышларгъа уа РФ-ни Къырал Думасыны депутаты **Ирина Марьяш**, КъМР-ни Парламентини Председатели **Татьяна Егорова**, аны орунбасары, «Единая Россия» партияны регион бёлюмюню секретары **Михаил Афашагов** эм партияны регион бёлюмюню исполкомуну таматасы **Дмитрий Парафилов** келгендиле.

Кесини алгъыш сёзюнде Татьяна Егорова юйретиучюлени бла устазланы сыйлары не заманда да бийик болгъанларын чертгенди.

- Бюгюнлюкде сизден сурам алгъындан эсе уллуду. Жашауну шёндюгю излемлерине келише билиу бек магъаналыды. Сиз а ол жумуш айыпсыз тамамланнганына аламат юлгюсюз. Мен а кесими, партияны да атындан сизге саулукъ, тёзюмлюк эм насып тежейме. Окъуучуларыгъызны жетишимлери дайым да къууандыргъанлай турсунла, - дегенди Татьяна Борисовна.

Ызы бла ол устазланы бла юйретиучюлени саугъалау жумушну бардыргъанды. Белгиленнгенлени араларында Элбрус посёлканы орта школуну школгъа дери билим берген бёлюмюню таматасы **Мадина Резаева** да бар эди.

Жыйылгъанланы кёллерин кётюрюп, жыр саугъа этерге уа ары белгили жырчы эм педагог **Таукенланы Галинаны** сохталары келгендиле. Искусстволаны колледжини фахмулу студентлери халкъ бек сюйген чыгъармала бла жюреклени къууандыргъандыла.

Андан сора сёз Ирина Марьяшха берилгенди. Къырал Думаны депутаты биринчи сабий сад узакъ 1836 жылда Петербургда ачылгъанын эсге сальып, бу жыйылыугъа энчи ыразылыкъ бла къатышханын айтханды. «Сиз саласыз бизни хар бирибизни да мурдорубузну. Сизни кёлларыгъыздан ётедиле сабийлерибиз. Ол себепден сиз берген билим, къылыкъ аланы тамблагъы кюнлерини кюзгюсюдю», - дегенди Ирина Евгеньевна.

Михаил Афашагов бла Дмитрий Парафилов да айтылгъан алыгъышлагъа къошулуп, келе тургъан эм озгъан байрамлары бла устазланы, юйретиучюлени да алгъышлагъандыла. Жыйылыуну ахырында ары чакъырылгъанла, власть органланы келечилери да суратха тюшгендиле.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

ПАРЛАМЕНТ

Бир къырал экзамен тап бардырылгъанды, уллу кемчиликле ачыкъланмагъандыла

КъМР-ни Парламентини жыйылыуунда «правительствону сагъатны» чеклеринде 2018 жылда Бир къырал экзамен къалай бардырылгъаны сюзюлгенди. Аны эсеплери бла депутатланы жарыкъландырыу, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла министрни къуллугъун толтургъан **Ауес Кумыков** шагъырей этгенди.

Ол белгили этген шартлагъа кёре, битеулю орта билим бериу программагъа кёре къырал аттестациягъа (ГИА) 4745 окъуучу къатышханды. Аладан Бир къырал экзаменни 4679-су бергендиле. Ол санда саулукълары осал болгъан 76 адамгъа тийишли онгла къуралгъандыла. Арт жыллада республиканы окъуучулары обществознание, математика, тарых, биология, химия, физика илмулагъа сейирлери уллу болгъанын кёргюзтюп, аланы сайлайдыла. Географияны, информатиканы, абадиятны, тыш къыраллы тиллени айыргъанла уа аздыла.

Республикада Бир къырал экзаменнге пунктла 26 жерде къуралгъандыла. Сынау тюзлюк бла бардырылыр ючюн а, контроль материалланы выпускниклени алларында басмалагъандыла, ЕГЭ-ге къатышханланы жууаплары бла бланкланы да алайда окъуна сканер бла суратха тюшюрюп, тинтиучюлеге ашыргъандыла. Классларда орнатылгъан камераланы болушлугъу бла уа хар ким да экзаменнге тюзюнлей эфирде къараргъа эркин эди.

Быллай амалла жууапланы тинтиу жаны бла регион арада, Даулашланы тамамлагъан комиссияла ишлеген жерледе да хайырланылгъандыла.

Ауес Кумыковну айтханына кёре, сынауладан сора битеулю орта билим алгъанына шагъатлыкъ этген аттестатсыз къалгъанланы саны, былтыр бла тенглешдиргенде, 15 адамгъа кёбейгенди эмда быйыл 68 адамгъа жетгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан Казбек КОКОВ:

Социал лифтлени къураугъа баш магъана берилирге тийишлиди

Ахыры. Аллы 1-чи бетди.

- Къабарты-Малкъарда болгъан проблемаланы башха регионлада кемчиликле бла тенглешдирир онгугъуз болгъаныны айтхансыз. Сиз бу къуллукъгъа салынныгъа ТАСС экспертле бла ушакъла бардыргъанды. Ала быйыл сентябрьде Элбрус районда (18 эм 19 сентябрьде Кёнделен элни тийресинде болгъан къаугъа бла байламлы следствие тинтиуле бардырыладыла. Следствие органланы шартларына кёре, былайда миллетлени араларында тюйюш ачаргъа умут этилгенди – ТАСС) болгъан ишлени эсге алып, бек алгъа миллетлени араларында башланыргъа боллукъ даулашланы кетерирге тюшерикди деген эдиле. Быллай борчланы салгъанмысыз кесигизге?

- Сентябрьде болгъан ишлени юсларининден айтханда, ала миллетлени араларында халла бла байламлы тюйюлдюке, аланы баш сылтауу социал проблемаладыла. Жаш адамла бюгюнлюкде жашауда кеслерине тийишли жер тапмагъандыла, социал жаны бла излемлери тамамланмагъандыла. Аны ючюн биз ёсюп келген тёлюге ёсерча, айнырча мадарланы жашауда бардырлыкъбыз.

Ол санда тюрлю-тюрлю социальный лифтле къуралдыкъдыла. Ол а жаш адамлагъа жамауатда айныргъа, ёсерге болушурукъду. Дагъыда ишчи жерле къуралдыкъдыла, билим бериу программала толтуруллукъдула. Алагъа къатыша, жаш адамла сынам, билим жыйышдырыкъдыла.

Федерал араны юлгюсюнде кадрланы айырыу жаны бла конкурсла бардырыргъа керекди. Ала уа жаш тёлюню арасында оноу, башчылыкъ эте билгенлени айырыргъа болушурукъдула. Ызы бла уа ала жуаллы къуллукълагъа да салынырга боллукъдула. Аны юсюнден Россейни Президенти регионланы башчыларына айырылгъанла бла тюбешиуледе чертген эди. Биз да бу ишни тамамларыгъыбызны шарт айталлыкъма, оноучу кадрланы билиммерин ёсдюрюу, кьюшакъ билим бериу программала Къабарты-Малкъарда да сингириликдие.

- Аллай конкурслада хорлагъанланы ызы бла республиканы Правительствосуну къаруумна алыргъа хазырмысыз?

- Хау, быллай амал болургъа керекди, жаланда кандидат мен башында сагъынган шартлагъа келище эсе.

- Республиканы жамауаты бла шагъырей болгъанда, сизни эм Правительствону ишинде баш магъана халкъны жашау халларын, къолайлыгъын ёсдюрюуге бериллигин белгилеген эдигиз. Шёндю уа энтта бир муратны юсюнден айтхансыз – жаш адамлагъа социал лифтле къуралдыкъларын. Регионну оноучусуча, энтта къаллай жумушлагъа энчи эс бурлукъсуз?

- Сёзсюз, экономиканы айнытыргъа керекди, бютюнда жангы ишчи жерле къурургъа себеллик этген бёлюмлерин. Аны бла бирге уа хакъ да иги болургъа тийишлиди, алай бла халкъны жашау болумун ёсдюрюрге къолдан келликди.

- Бу баш магъаналы борчла къалай толтуруллукъдула?

- Бек алгъа республиканы инвестиция онгларын кенгертирге, жангы инвесторланы келтирирге, бу ишни кючлерге тийишлиди. Биогюнлюкде бизнесге болушлукъ бериу, предпринимательлеге тийишли онгла къурау жаны бла мадарла толтурулгъандыла. Экономика айныуну жолундады. Аны ючюн праволу системаны алышып, бизнесге тыйгъычланы кетерирге, ала муратларын жашауда бардырырча амалла берирге керекди.

- Къабарты-Малкъарда ишлерге сюйген бизнесменлеге къошакъ болушлукъ этилликди, льготала тохташдырылыкъдыла дерчаныды?

- Хау. Бизнесге бюрократия тыйгъычла этилмезча къолдан келгенни тамамларыкъбыз. Аны кёрюп, республикада туугъан бизнесменле артха къайтырла деп бек ышанабыз.

- Туризм КъМР-ни экономикасыны файдалы бёлюмлеринден бириди. Алай къонакъланы асламы Элбрусха келедиле. Башха курорт-рекреация жерлени айнытыу жаны бла планла бармыдыла?

- Сёзсюз, туризм республиканы экономикасыны магъаналы бёлюмлеринден бириди. Туристлени асламы Приэльбрусьеге келгенлери тёреге айланнганды. Алай Къабарты-Малкъарны автотуризмни, агротуризмни, экотуризмни айнытыу жаны бла онглары уллу болгъанларын айтырчады. Бизге россейли, тыш къыраллы туристле да сюйюп келирча этер ючюн а инфраструктураны айнытыу жаны бла мадарла толтуруллукъдула. Жуукъ кезиуде Приэльбрусье бла бирге къонакъла Нальчикде да кёп боллукъларына ишеклигим жокъду.

- Сизни юйюрюгюз бла байламлы соруулу берирге сюеме. Атагъыз Валерий Мухамедовичге, Къабарты-Малкъарны биринчи президентине, регионда хурмет уллу болгъанды. Сизни къуруда аны бла тенглешдирип, хар атламыгъызны сюзюп, ол а сизни орунугъузда къалай этерик болур эди деп турлукъларындан къоркъмайсыз?

- Мени аллымда республикагъа башчылыкъ этгеннени жетишимлери, сынамлары бла хайырланырыкъма. Алай хар адамны да жашауугъа кёз къарамы энчиди. Жашау а жеринде турмайды, шёндюгю излемлени эсге алып, жангы башламчылыкъла этерге да тюшерикди. Оноуланы чыгъаргъанда уа хар болумгъа да кесими кёз къарамыма тийишли оноула этилликдиле, таматланы сынамларына, оюмлукъларына таянып.

Ушакъны
Галина ПОЛОСКОВА
бардыргъанды.

Бир къырал экзамен тап бардырылгъанды, уллу кемчиликле ачыкъланмагъандыла

Ахыры. Аллы 1-чи бетди.

ЕГЭ-ни кезиуюнде уллу балла алгъанланы саны ёсгенин ёхтемленип чертгенди докладчы. Юлгюге, 2016 жылда сынаугъа къатышханланы 7,7 проценти иги билим кёргюзтюп, уллу балла алгъан эселе, быытыр аланы саны 8,8 процентге, быйыл а 10,1 процентге жетгенди. Окъуучула бютюнда ингилиз тилден, обществознаниядан, биологиядан билимли болгъанларын ачыкълагъандыла.

Республиканы школларыны 22 выпускнигиуа 23 дерсден сынауланы 100 баллгъа бергендиле. Бир къыз а эки дерсден да билими уллу болгъанын кёргюзтгенди. Жюзаллыкъла бютюнда орус тилден кёндюле - 13 окъуучу.

Сынауланы кезиуюнде алгъан эселерин терсге санап, 951 апелляция берилгенди. Ол а быытыдан 289-гъа азды. Тарыгъыуладан 166-сы тюзге саналып, окъуучулагъа экзаменде салынгъан балла тюрлендиригендиле.

ЕГЭ-ни кезиуюнде жорукълагъа этилген бузукълукъланы, жамауат къараучуланы ишлерини, ангылатыу жумушланы юсларинден да бергъанды сёз. «2018 жылда бир къырал экзаменнге хазырланыуну, ол къалай бардырылгъаныны юсларинден айтханда, тамамланнган жумушланы хайырындан ол къаралыуну болгъанын белгилерчады. Анга уа Билим бериу эм илму сферада надзор жаны бла федерал служба республиканы оноучуларына эм министерствогъа быйыл ЕГЭ бийик даражада къуралгъаны ючюн ыразылыгъын билдиргени да шагъатлыкъ этди»,-деп чертгенди Ауес Кумыков.

Докладчыгъа соруула кёп болгъандыла. Ол санда тогъузунчу классны бошагъанла къырал сынауланы къалай бергенлерине эс бурулгъанды. Быйыл а анга къатышхан 8400 адамдан ончу классха жаланда 4900-сю ётгенди. Арт жыллада тогъузунчу классны бошагъанланы 42-49 проценти школдан кетип, орта профессионал билим бериу учреждениялагъа киргенлерин билдиргенди ол.

Парламентни башчысы **Татьяна Егорова** уа быйыл «Кюн шахар» сабий чыгъармачылыкъ академияны фахмулулагъа лицейинде окъуучланы биринчи выпуску болгъанын эсгертгенди. Спикер ала къырал сынауланы къалай бергенлерин, ызы бла окъуулларын къайда бардыргъанларын билирге сюйгенди. Ауес Кумыковну айтханына кёре, лицейни выпускниклери алгъан орталыкъ балл 67-ге жетеди. Аны бошагъанла барысы да бийик билим аладыла, ол санда жартысындан кёбюсю къыралда бек иги 30 вузну тизмесине кирген учреждениялана студентлери болгъандыла.

Ахыырда Татьяна Егорова Ауес Кумыковха депутатлагъа толу шартланы белгили этгени ючюн ыразылыгъын билдирип, мындан ары да законла чыгъаръыучу баш органны бла Жарыкъландыры, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствону араларында байламлыкъла хайырлы боллукъларына ышанганын айтханды.

АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима.

Приёмгъа алыу

Айтылгъан соруула терен тинтилип, эсгертиуле хазырланырыкъдыла

Геуюрге кюн РФ-ни Къырал Думасыны депутаты **Ирина Марьяш** Бахсан районну Жанхотия элинде инсанланы тарыгъыуларына бла тилеклерине тынгылагъанды. Приёмгъа келгенлеге парламентарий тынгылы жууапла бергенди, законланы энчиликлерин ангылатханды.

Ирина Евгеньевна андан болушлукъ тилегенлени битеу жарсуларын эшитгенди. Соруула уа адамны кесини излемлери, аны бла бирге уа саулай жамауатны къайгыларылары бла байламлы эдиле. Ол санда элчилени пассажир транспорт бла жалчытыуну, элни баш жанында суу келмегенини, жаш тёлюге спорт бла кюреширча амалла къураргъа тийишли болгъаныны юсларинден айтылгъанды. Жер халла бла байламлы соруула да кётюрюлгендиле.

Тюбешиуде юридический жаны бла ангылатыула да берилгендиле. Ада белгиленген соруланы терен тинтир, алагъа жууапланы хазырлар ючюн тийишли органлагъа депутат эсгертиуле хазырланылыкъдыла. Битеу тилеклени да ол кесини контролюна алгъанды.

Ирина Марьяш бла бирге приёмну Жанхотияны башчысы **Заурби Хамурзов** эмда «Единая Россия» политика партияны Бахсан районда бёлюмюню келечилери да бардыргъандыла.

Арина КИЛЯРОВА,
Бахсан районну жер-жерли администрациясыны пресс-службасыны башчысы.

Документле

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны оноучу къол кётюрюу эркинлиги болгъан келечисини борчларындан эркин этиуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы «Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны юсюнден» Закону 6-чы статьясыны 5-чи кесегини «а» пунктуна тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти **бегим этеди**:

1. Николай Леонидович Бондаревни Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны оноучу къол кётюрюу эркинлиги болгъан келечисини борчларындан болжаллы замандан алгъа эркин этерге.

2. Бу Бегимни Россей Федерацияны Ара айырыу комиссиясына, Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясына жиберирге.

3. Бегим аны къабыл кёрген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели Т. ЕГОРОВА

Нальчик ш., 2018 жыл 27 сентябрь, №909-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны къауумуна оноучу къол кётюрюу эркинлиги болгъан келечисине кандидатланы атлары бла предложенияланы алыуну юсюнден информация билдириу

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны оноучу къол кётюрюу эркинлиги болгъан келечисини эркинликлери болжалдан алгъа тохтатылгъанлары бла байламлы,«Россей Федерацияны гражданларыны айырыучу эркинликлерини эмда референдумгъа къатышыргъа праволарыны баш гарантияларыны юсюнден» Федерал закону 23-чю статьясыны 5-чи,6-чы эм 9-чу пунктларына, 29-чу статьясыны 11-чи пунктуна тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясында оноучу къол кётюрюу эркинлиги болгъан жангы келечини къуллугъуна кандидатланы атлары бла предложенияланы алып башлагъанын билдиреди.

Предложенияланы алыу 2018 жылны 18 октябринден башланырыкъды. Кандидатураланы кёргюзтюу бла байламлы тийишли къагъытланы Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясы бу адрес бла алады: **360028, Къабарты-Малкъар Республика, Нальчик ш., Ленин атлы проспект, 27-чи номерли юй.**

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти.

Комиссия

Дин объектлени иелерин бла статусларын тохташдырыу ишни жылны ахырына дери башаргъа буюрулгъанды

Тюнене Правительствону юйюнде РФ-ни Президенти 2012 жылда къол салгъан «Миллетлени араларында келишиулюкню сакълауну юсюнден» 602 номерли Указын жашауда бардырыу жаны бла ведомствола аралы комиссияны быйыл экинчи жыйылыуу болгъанды. Аны КъМР-ни Правительствосуну башчысыны орунбасары, комиссияны таматасы **Мурат Карданов** бардыргъанды. Анга къырал кенгешчи **Натби Бозиев**, КъМР-ни Башчысыны кенгешчилери **Уяналны Аминат** бла **Тюбейланы Альберт** да къатышхандыла.

Аны ача, Мурат Наусбиевич жыйылгъанланы тири болургъа, сюзюлген тема бла байламлы предложенияла берирге чакъыргъанды. РФ-ни Президентини Указы республикада къалай толтурулгъаныны юсюнден докладны граждан обществону институтлары бла байламлыкъла къураугъа эмда миллетлени ишлери жаны бла министр **Анзор Курашинов** этгенди.

Аны айтханына кёре, 602 номерли май указны жашауда бардырыу жаны бла план къуралгъанды. Миллетле аралы келишиулюкню жалчытыу жаны бла къырал программада белгиленнген жумушланы толтуруугъа уа бюджетде 11 миллион 857 минг сом салынгъанды, андан бусагъатха 8 миллиону къоратылгъанды. «Къалгъан ачча жылны ахырына дери тийишли жумушлагъа берилликли»,-дегенди ол.

Анзор Владимировични айтханына кёре, ачча социальный магъаналы проектлени толтургъан коммерциялы болмагъан организациялагъа бериледи. Битеу да бирге 10 биригиуге 3 миллион сом бёлюнгенди, алагъа программаларыны чеклеринде эллиден аслам тюрлю-тюрлю жыйылыула, тюбешиуле бардырылгъандыла.

Аслам эс власть органлада миллетлени ишлери жаны бла жууаплы къуллукъчуланы билимлерин ёсдюрюуге бурулгъанды. Аны бла бирге «Къырал-конфессияла аралы байламлыкъла» деген методичка басмаланнганды, ол жууаплы къуллукъчуларгъа эм дин организациялагъа берилликди. Дагъыда иймамланы билиммлерин ёсдюрюу да иги тёреге айланнганды. Ол мурат бла Шимал-Кавказ къыралислам институтда курсла къураладыла, республикалы форумла бардырыладыла.

Анзор Курашинов докладында энчи эсни дин объектлени праволу статусларын белгилеуге, мекямлагъа эмда жерге иеликни тохташдыргъан документлени хазырлаугъа бурулгъанды. Бюгюнлюкде уа республикада болгъан 152 дин объектден праволу статусу жаланда 75-сини тохташдырылгъанды. «Бу проблема жаланда эки районда тамамланнганды, къалгъанлары уа бу ишге ат башындан къарагъаннга ушайды»,-дегенди министр.

Сёз Кёнделенни тийресинде къаугъаны юсюнден да бергъанды. Анзор Владимирович жер-жерли администрациялада миллетлени ишлери жаны бла жууаплы органла отчётларын бергенде, алада бир тюрлю даулаш, къоркъуу болмагъанын жазыл къойгъанларын чертгенди. «Алай башын жабаргъа, ётюрюк айтыргъа керекмейди. Даулашланы терк тамамлай билгенибизни кёп кере кёргюзтгенбиз. Мындан ары республикада жашагъан халкъланы араларында къаугъа туудурургъа къоркъуулу шартланы букъдурмайыкъ»,-деп чакъыргъанды ол. Дагъыда ол бир-бир районлада миллетлени араларында келишиулюкню жалчытыу жаны бла программала болмагъанларын билдирип, бу ишге энчи эс бурургъа кереклисин да айтханды.

Жыйылыуда Терк муниципал районну социальный соруула жаны бла баш специалисти **Лариса Шаламанова**, Прохладна районну администрациясыны башчысыны орунбасарыны къуллугъун толтургъан **Марина Лутова** да сёлешгендиле. Ала докладларында миллетлени араларында къоркъуулу шартланы, келишиулюкню сакълау жаны бла къаллай мадарла толтурулгъанларыны юсларининден айтхандыла.

Алагъа тынгылагъандан сора Натби Бозиев дин объектлени праволу статусларын тохташдырыргъа беш жыл берилгенине, алай бу ишни жаланда жартысы тамамланнганына зс бургъанды. «Аны болжалы жылны ахырында бошалады. Къыралны башчысы межгитлени, килисаланы, ала тургъан жерлерини да иеси болургъа кереклисине артыкъда магъаналы ишге санап, бу жумушланы указына киийиргенди. Жеринде власть органла уа анга ат башындан нек къарайдыла?»,-дегенди эмда жылны ахырына дери бу ишни тамамларгъа кереклисин къаты айтханды.

Дагъыда «Свидетели Иеговы» экстремист организацияланы тизмесине киийирилгени белгиленип, аланы республикада бёлюмлерини ишлерин тохтатыуну юсюнден да бергъанды сёз.

Жыйылыуу жууаплы органлагъа эсгертиулени къабыл кёрюу бла бошалгъанды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.
Сурат авторнуду.

Дата

Кёрмюч, концертле, эришиуле

Быйыл 6 октябрьде Прохладный шахаргъа 253 жыл толлукъду. Байрам программаны чеклеринде тюрлю-тюрлю къууанч ишле боллукъдула: шахарны ара майданында къазакъланы арбазлары, предприятияланы продукцияларыны, окъуучуланы чыгъармачылыкъ ишлерини кёрмюю да къуралдыкъдыла. Мында сабийле заманларын зауукълу ётдюрюрча ойнаучу жерле ишлерикдиле, мастер-классла бардырыллыкъдыла эм сапын кёмюкледен шоу да боллукъду.

Байрам Маданият юйде концерт бла башланырыкъды. Аны чеклеринде къауум адамгъа «Прохладнаны сыйлы инсаны» деген ат да берилликди. Бу жол ол даражагъа дуниягъа белгили женгил атлетикадан спортчу Мария Ласицкене бла аны тренери Геннадий Габрилян тийишли боллукъдула.

Шахарны ара стадионунда уа ветеранланы арасында футболдан турнир эм женгил атлетикадан республикалы эришиуле ётерикдиле. Солуу паркда «Как на речке Малка» миллет чыгъармачылыкъны фестивалы боллукъду.

Байрамны ахырында уа шахарны ара майданында Ессентукиден бла Прохладныйден жырчы къуумла концерт кёргюзтюрюкдюле, ол а аламат фейерверкле бла бошаллыкъды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

5 ОКТЯБРЬ – УСТАЗНЫ КЮНЮ

УНУТУЛМАЗЛЫКЪ

ОКЪУУЧУЛАРЫ АНЫ БЮГЮН ДА ЖЮРЕК ЫРАЗЫЛЫКЪЛАРЫ БЛА ЖОКЪЛАГЪАНЛАЙ ТУРАДЫЛА

Устаз усталыкъны сайлап, анга артда кертичилей къалгъанлагъа хурмет этгенлей турлугъунг келеди. Бютюнда, жылдан-жылгъа угъай, кюнден-кюннге окъутууда жангычылыкъланы кёргенлей турсанг.

Биз къайсы бирибиз да ата-анабыздан сора педагогларыбыздан юйренебиз ахшыны-аманны айырыргъа, билимни жашырынлыкъларына да. Бирде уа юйде окъуна билмейдиле класс башчынг билген тасхаларынгы.

Тау эллерибизде ёсюп келген жаш тёлюню окъутууда, тюз жолгъа салыуда, айхай да, кёплени барды къыйынлары. Аланы араларында оруслу устазланы орунлары да энчиди десек, баям, инсанны жанына тиерик болмакъ.

Тёбен Чегемни битеулю билим берген школун 1971 жылда тауусхан жашла бла къызла да аланы класс башчыларын, огъурлу тиширыу Валентина Кравченкону (Клюшкинаны), ала мектепни бошагъанлы анча жыл озгъанына да къарамай, эслеринде тутадыла, хар заманда да жылыулукъ бла, сюймеклик бла эсгередиле эм жокълайдыла. Бюгюнлюкде ол бизни республикада жашамай эсе да, аны бла къагъыт жюрютедиле, кънакълыкъгъа баргъанлай, кёлюн кётюргенлей турадыла. Окъуучуларыны билеклик этиулери, аны унутмагъанлары уа, Валентина Васильевнагъа кюч-къарыу да берип, алгъа таукел къаратадыла.

Аны къадары тынч да тюйюл эди. Нальчикде туугъанды. Къызчыкъгъа эки жыл толгъан кюн 1941 жылда атасы урушда жигитча жан береди. Анасы ауушханында эсличик болса да сабий эди, онекижыллыкълай экисинден да ёксюз къалады. Гитчеликден да билим алыргъа талпына, школну тауусханындан сора эм алгъа Къалмукъда эл мюлк техникумну бошайды.

Баям, адабият сёзге, чыгъармачылыкъгъа сюймеклиги къойгъан болмаз эди. Ызы бла уа Пятигорск шахарда Лингвистика университетге киреди. Андан а распределение бла Тёбен Чегемни мектебине немис тилден окъутургъа келеди.

Алай бла Къабарты-Малкъарда 30 жылдан аслам заманны сабийлени тыш къыраллы тилге юйретгенди. Андан тышында да, къолу бла кёп затны этерге, тепсерге, жырларгъа да хунери болгъанлыкъ, ол кёп затны этерге, тепсерге, жырларгъа да хунери болгъанлыкъ хайыры бла тюрлю-тюрлю кружокла ачып, сабийлени заманларын зырафына кетермезлерине эс бургъанындан сора да, аланы искусствону тюрлю-тюрлю изларына сейирлерин ачханды.

- Биз аны биринчи выпуску болгъанбыз. Бешинчиден башлап онунчугъа дери (ол кезиуде алай эди) окъутханды. Ол профессионал болгъаны бла чекленмей, халал, ачыкъ, гитчеге, уллугъа да кесини тенгича болалгъан адамды. Бюгюнлюкде биз да абадан тёлюге къошула башлагъан эсек да, аны биринчи дерсин, кесин да унутмайбыз,-дейди окъуучуларындан бири Беппайланы Фатима.

Огъарыда сёзге сюймекликни юсюнден бошдан сагъынмагъанбыз. Алайсыз тилге юйренирге, анга башхаланы тюшюндюрюрге да тынч тюйюлдю. Андан сора да, Валентина Кравченкону назмула, хапарла жазаргъа хунери болгъанын чертирчады. Аны тизгинлеринден Къабарты-Малкъаргъа, аны тийрелерине, бютюнда Чегем ауузуна сюймеклигни тазалыгъы сезиледи. Чыгъармалары уа «Талоны на жизнь» китапчыгъында (2013ж.), «Новопавловское утро» эм башха газетледе басмаланадыла. Аланы окъуй, авторну халаллыгъын, ачыкъ ниетлилигин бютюн сезесе. Ол «Лира» адабият биригиуню да келечисиди.

Аны къадары тынч болмагъанын да айтханбыз. 1990 жыллада бизни республикадан Новопавловск шахаргъа кёчеди. Анда профессионал училищеде преподаватель, завуч болуп да тургъанды. Огъурлу тиширыу бюгюн да иш юсюндеди. Андан сора да, ахшы юйюр ёсдюрген ана эм биннады.

Жарсыугъа, анагъа баласын асырагъанны ауурду къыйынлыгъы. Валентина Васильевна да жашы Игорьну ажымлы тас этгенди. Анга жоралагъан «Ночь за окном» чыгъармасын окъугъан ангыларыкъды аны жюрек инжилиулерин.

Ма аллай къыйын кезиулеринде анга окъутханлары билеклик этгенлей тургъандыла. Аланы къайбыуулукълары, ариу, жылы сёзлери, хурметлегенлери анга андан ары жашаргъа кюч-къарыу да бергендиле.

Жыл сайын Устазны кюнюнде аны юйюнде кёп адам жыйылады. Алай ол аланы къонакъланыча угъай, кесини ёз сабийлеринча кёреди. Быйыл да бешинчи октябрьде Тёбен Чегемни орта школуну выпускниклери Новопавлоскга барлыкъдыла. Ала, ол ахшы тёрелерин бузмай, огъурлу тиширыуну къуундырыргъа излейдиле. Кертиди, аллай чакъла хычыуундула, кёп затны да эсгертедиле. Валентина Кравченко уа, аланы ашыра туруп, кёз жашларын букъдурургъа кюреше, эндиги тюбешиную юсюнден сагъыш этеди...

ТРАМЛАНЫ Зухура.
Сурат озгъан ёмюрню 60-чы жылларында алынгъанды.

САГЪЫШЛА

ЮЛГЮЛЮЛЮК, БОРЧУНГУ БИЛИУ, ТАЗА ЖЮРЕКЛИЛИК, САБИЙЛЕГЕ СЮЙМЕКЛИК

Устазны кюнюню байрамыны аллында Хасанияны 16-чы, Тырныауузну эмда Чегем шахарны 1-чи номерли орта школларына барып, бир къаум адам бла ушакъ этгенме. Алагъа бир ненча соруу бергенме. Бизге Улбашланы Жамиля, КъМР-ни сыйлы устазы, Чегем районда билим бериу департаментде малкъар тилден бла литературадан тамата методист Гузеланы Асият эмда Элбрус районда малкъар тилден бла литературадан методика бёлюмге башчылыкъ этген Толгъурланы Пильжан жууаплагъандыла.

Толгъурланы Пильжан.

Улбашланы Джамиля.

Гузеланы Асият.

- Педагогну халында къалай шартлары болургъа керекдиле?

ПИЛЬЖАН: Сабийни жашауунда устаз кюзгю болургъа керекди. Бусагъатда бир жашчыкъ айтхан сёз бла сау дерсни бардыргъанбыз. Мен оюм эттенгге кёре, ол бек хайырлы эм магъаналы болгъанды. Нек дегенде ол сабийлени чомартлыкъгъа, тюз ниетлиликге, халаллыкъгъа юйретгенди.

Иш а былай болгъанды. Дерсде айтымла къураргъа керек эдик. Бир жашчыкъ туруп къангада быллай айтым жазады: «Жашым, иги окъу, окъуу хар кимге да керекди».Сора ол айтымны юсюнден ушакъ этебиз. Аны кесине жашынг къаллай болса сюерик эдинг деген сорунну бергенбизде, ол а сейирлик затланы айтханды: «Иги окъуп, билимли болса, къартлагъа намыс этсе, жашауда тюзлюкню тутуп, халкъына, миллетине жараса, аланы сюйсе, аны тарыхы бла жашауун байламлы этсе сюерик эдим»,- деп. Алай эсе уа, мындан быллай оюм чыгъады: жаш кесинде болгъан къылыкъланы сабийинде кёрюргъе сюеди, ол а бек магъаналы шартды.

Аны ючюн айтама, устаз ишинде окъуучугъа юлгю болургъа керекди деп. Аны иши, къылыгъы, билими, сабийле бла сёлешиую, кесини юй жашауу, ол угъай да, юсюне кийген кийими да, аны кесини сабийлери да юлгюлю болургъа керекдиле.

Сабийни алдааллыкъ тюйюлсе. Педагог дерсин къалай билгенине, ол анга къаллай магъана бергенине ала бек къарайдыла. Малкъар тилни бла литератураны окъутама да, халкъыбызны тарыхына асламыракъ эс бурама. Бусагъатда дерсде нартла кимле болгъандыла, аланы бюгюнлюкде къаллай адамла бла тенглешдиригге боллукъду деп соргъанымда, сабийле кёп магъаналы затла айтхандыла, шёндюгю жашауну ангылагъанларын кёргюзтгендиле.

ДЖАМИЛЯ: Устаз ол башхалагъа кюзгюдю. Алай шёндюгю заманда анга да къыйын болгъанды. Билимге артыкъ уллу магъана берилмегенча кёрюнеди. Жашауда хар зат да чюйре айланнганнга ушайды.

Бизни заманыбыздача къарамайдыла окъуугъа бусагъатда. Адамланы араларында байламлыкъ да къарыусузду. Устаз а сабийни жюрек халаллыкъгъа, таза ниетлиликге юйретирге керекди. Педагог кеси да таза ниетли, халал жюрекли болургъа тийишлиди. Ол затладыла адам улуну тутурургъу да.

Жарсыугъа, сабийле сиз бизни ахшы адамла, таза ниетлиле болургъа юйретесиз, бусагъатдагы жашауда уа аллайла бек аздыла деп да айтадыла. Андан сора да, биогюнлюкде бу усталыкъда урунгнанланы даражаларын алгъынча кёрмейдиле, алагъа ата-анала да тийишлисича хурмет этмейдиле.

ПИЛЬЖАН: Педагогну даражасы бусагъатдагъы жашауда артыкъ бийикде тюйюл эсе да, ол кесини борчун бир заманда да унутмазгъа тийишлиди. Заман, жашау къаллай болсала да, устаз борчун унутмазгъа керекди. Жашауда тюбеген къужур затладан сабийлени кенг эте барыргъа. Хау, аны иши къыйынды, не букъдурлугъу барды, хакъы да аламат тюйюлдю, болсада адамлыкъны тас этерге жарамайды.

АСИЯТ: Школда ишлейме, районда ана тилледен методика бёлюмню таматасыма, аны себепли мында урунгнан устазланы юсюнден айтыргъа сюеме. Ала барысы да ишлерин сюйген, билген, анга берилген адамладыла. Коллегаларымы даражалары жюрюмейди деп да айталмайма, школубуз а районда окъуна алчыланы тизгининдеди.

Бизни мектепни бошап кетгенлени арасында алимле, физикле, химикле, врачла, юристле, устазла, къырал къулукълада ишлегенле да бардыла. Быйыл школну тауусчанланы жарымындан асламы республиканы бийик окъуу юйлерине, андан тышында вузлагъа да киргендиле.

-Сабийле бла байламлыкъланы не амалла бла къурайсыз?

ДЖАМИЛЯ: Педагог къайда къаты, къайда жумушакъ болургъа тийишлиди. Алайсыз жарамайды, кёзбау этгенинг а билинип къалады. Аны бла сабийни окъуугъа алландыраллыкъ, кесинги да сюйдюраллыкъ тюйюлсе.

АСИЯТ: Мен сабийле бла ушакъ этгенде, ачыкълыкъны сайлайма, алагъа жашауумда болгъан, тюбеген затланы юлгюге келтирип айтама. Ала уа манга: «Сен юйюрюнгю юсюнде муратынга жеталгъанмыса?» -деп да сорадыла. Жашау халымы, юйюрюмю юсюнден сабийле бек уста биледиле, ол да алагъа жашырын тюйюлдю. Дерследе терк-терк эсгере туруучума: сиз ата-анагъызгъа къалай бола эсегиз, сизни сабийлеригиз да сизге тюз алай боллукъдула, деп.

-Устазны кюнюн белгилеуге къалай къураласыз?

ПИЛЬЖАН: Сёзсюз, жашау не къыйын эсе да, байрамла уа керекдиле. Ахшы, ариу сёз кёлюбюзню кётюреди. Къайда болсам да, къайда турсам да, устаз болгъанымы унутмайма. Бу кюнде уллу байрам этип олтурмайбыз. Алай ол, башха къуончлача, эсде къалады. Жаш педагогланы алгъышлайбыз, ол хычыуун жумушду. Биз окъутхан сабийлени арасындан кёп ахшы адамла чыкъгъандыла, ала да бизни къыйыныбызны ангылайдыла.

АСИЯТ: Бусагъатда школда хал бек къыйын болгъанына да къарамай, иги ишлерге керекбиз. Къыйынлыкъны юсюнден сагъыннганда, мен иш хакъны кёп бермейдиле дегенден айтмайма. Мектепде керекли затла табылмайдыла ахча къытлыкъдан. Бизде бусагъатда компьютерне эскидиле, бек иги боллукъ эди жангыларын алып салсала, дагъыда бардыла аллай керекли затла.

- Устаз болгъанынгызгъа ёхтемленемисиз?

ПИЛЬЖАН: Айхай да! Хар окъуучума да ёхтемленеме, анда мени къыйыным да барды деп. Сёзсюз, жашауну жолларын кёп тюрлюдюле. Биз окъутханланы арасында терс жолгъа тургъанла да тюбейдиле, жарсыугъа. Алагъа жолукъсакъ, ала бла ушакъ этебиз, билген акъыл, ариу сёзюбюзню аямайбыз.

Ишлеген къадарымда бир тюрлю сыптау бла дерсни анылатмай кетмегенме. Кесингги аясанг а, сабий да сени экинчи анасына санамаса, школда урунуну магъанасы жокъду.

ДЖАМИЛЯ: Бизни усталыкъда, кесинги къыйынынгы олсагъат кёралмайса, аны эселлерин жылла бла сакъларгъа тюшеди. Сабийлерибиз, бизге уа ала не заманда да сабийлей къаладыла, не уллу къуллукълада ишлей эселе да, бизни кёрселе, жарыкъ болсала, ол насыпды. Мен окъутханланы арасындан алыкъа осал къыылыкълы инсан чыкъмагъанды.

Битеу устазланы келе тургъан байрам бла жюрегимден алгъышлайма. Бек башы уа – республиканы мамырлыкъ болса, биз да къолубуздан келгенни аямай ишлерикбиз.

Ушакъны **ХОЛАЛАНЫ Марзият** бардыргъанды. Суратланы автор алгъанды.

Фестиваль

Поэзияны зауукълу сагъатлары

Бу кюнледе Махачкъала шахарыны миллет библиотекасында уллу, къууанчлы да жыйылыу болгъанды. Анда «ТАРКИ-ТАУ» деген ат бла китаплана халкъла аралы фестивалы бу жол бла жетинчи кере къуралгъанды. Ары Дагъыстанны кесинден, Москвадан, Санкт-Петербургдан, Беларусьдан, Азербайджандан, Къабарты-Малкъардан, дагъыда кёп башха жерледен китап чыгъарыу бла байламлы

махкемеле кеслерини продукцияларын келтиргендиле. Анга КъЧР-ни, КъМР-ни да халкъ поэти Гуртуланы Салих да тири къатышханды.

Фестивальда аны чыгъармачылыкъ жолуна, ол санда кёчюрме ишлерине да, энчи эс бургъандыла. Аны биринчи кюнюнде «И Неман впадает в Каспий: белорусско-кавказские поэты» деген ат бла «тёгерек стол» болгъанды. Аны Махачкъалада «Кавказский дом переводов», Минскде чыкъгъан «Неман» журнал, Кавказны жазыучуларыны клубу, Дагъыстанда Тил эм литература институт, Расул Гамзатов атлы миллет библиотека къурагъандыла.

«Тёгерек столну» сагъыныльгъан изданияны баш редактору Алексей Черота бла Гуртуланы Салих бардыргъандыла. Ызы бла жерлешибизни 80-жыллыгъы бла байламлы тюбешиу болгъанды. Ол азербайджан тилден малкъарчагъа тюрк дунияны «Аппам Коркутну китабы» деген дастанын кёчюргенди, аны ал кёргюзтюую да къуралгъанды ол кюн анда.

Ол ишге къатышыр ючюн ары Азербайджанны халкъ поэти Сабир Рустамхан келген эди. Анга дагъыда Махачкъалада жашагъан, поэзияны сюйген азербайджанлыла да тири къушулгъандыла.

Быууанчлы жыйылыуда Гуртуланы Салихге «Поэзия академияны член-корреспонденти» деген ат берилгенди. Ахырында поэтни къалмукъ тилде «Холам» деген назму китабы чыкъгъанын билдиргенлеринде уа, тюбешиуге къатышханла, авторну хурметлеп, къызыу къарс ургъандыла.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

Битеуроссей акция

Школчула, таматала да вальсха баргъандыла

Чегем районну Звёздный элини ара майданында Тамата тёлюню юнюне аталып, къууанчлы концерт бардырылгъанды. Ол Россейни миллет гвардиясыны «Жашлыгъыбызны вальсы» битеуроссей акциясыны чеклеринде къуралгъанды.

Оркестр, халкъ сюйген макъамланы согъуп, жыйылгъанланы кёллерин кётюргенди. Полкну гарнизон клубуну радиоузелини башчысы Валентина Куканькова уа байрамны бютюнда къууанчлы этгенди. Аны жумушакъ ышарыуун кёргенле, уялгъанларын унутуп, вальсха чыкъгъандыла.

Абаданла бла бирге уа школну окъуучулары да тепсегендиле. Акцияны сыйлы къонагъы 76-жыллыкъ Валерин Ионесян болгъанды. Ол аскер бёлюм къуралгъан 1992 жылдан бери полкну суратчысы болуп ишлегенин айтырчады.

- Тамата тёлюге къыралыбызгъа къыйын жыллада иш кёллюлюклери, жашау сынамлары, ёсюп келгенлени юйретиуде къыйынлары ючюн ыразылыкъны билдирген сёзлени тапхан да къыйынды. Бу байрам аланы кёллерин жарыкъ этген болур деп бек ышанабыз,-дегенди байрамдан сора КъМР-де Росгвардияны Управлениясыны кадрла жаны бла бёлюмюню башчысы Наталия Горелова.

Эсигизге салайыкъ, 1956 жылда бюгюнлюкде Звёздный посёлок орналгъан жерде СССР-ни Къоруулау министерствосуну жабыкъ аскер шахары салынгъан эди. 1992 жылда аны Россейни Ич ишле министерствосуну ич аскерлерине бергендиле. 2000 жылда уа аскер шахарчыкъ ачыкъ этилип, карталагъа Звёздный посёлокча кийирилгенди. Бюгюнлюкде уа анда аскер бёлюмде къуллукъ этип, пенсиягъа чыкъгъандан сора уа жашауларын республика бла байламлы этген юйюрле жашайдыла.

Росгвардияны КъМР-де Управлениясыны пресс-службасы.

Конкурс

Табийгъатыбызгъа аяулу къараргъа къызындыра

Республикада «Содействие» жамаат организация бла www.эко2018.рф. интернет-портал «Ата журтну табийгъаты» эм « Россейни экологиялы жерлери» деген битеуроссей сабий чыгъармачылыкъ эм суратха алыу конкурсланы бардырадыла. Аны магъанасы хунерли жашлагъа бла къызлагъа айнырга болушургъа, табийгъатха сакъ кёзден къараргъа юйретирге, аланы эм патриот сезимлерин кючлергеди.

Конкурсха къатышханла жыл санларына кёре ючге бёлюнюрюкдюле, 7-9, 10-14 эм 15-18 жыллыкъланы чыгъармачылыкъ ишлерине бир бирден башха къараллыкъды. Сурат JPG форматда 300 dpi келиширча тюшюрюлюрге тийишлиди.

Ишлени 15-чи ноябрьге дери жиберирге жарайды. Ала «Ата журтубузну энчи жерлери», «Табийгъатыбызны ариу жерлери», «Аз тюбеген эмда сакъланнган жаныуарла бла битимле», «Табийгъат эсгертмеле» эм «Экологиялы ишле» деген темала бла байламлы болургъа керекдиле.

Конкурсха къатышырча www.эко2018.рф. сайтда регистрацияны ётерге керекди, ызы бла чыгъармачылыкъ ишни жиберирге боллукъду. Бир тюрлю соруу болгъан бу телефон номерге сёлешсин: 8-985-198-78-38 (Юлия Александровна Сигорская).

Билдириу

2018 жылны 11 октябринде 15:00 сагъатда Нальчик шахарны Къырал концерт залында Устазны халкъла аралы кюнюн белгилеуге жораланнган байрам ётеркди. Жыйылыуда Къабарты-Малкъарны педагог къуумуну эм иги келечилерин саугъаларыкъдыла.

Тюбешиу

Комсомолну юсюнден ушакъла бла назмула

Быйыл 29 октябрьде, битеу Россейдеча, бизни республикада да комсомолну 100-жыллыгъы къуурачлы халда белгиленирикди. Аны бла байламлы бу кюнледе шахар школлада да тюрлю-тюрлю жыйылыула, ингирле бардырыладыла.

Аллай тюбешиуледен бири Хасанияны 16-чы номерли орта школунда

да болгъанды. Окъуучулагъа къонакъгъа комсомолну ветераналры, республикада Коммунист партияны келечилери да келген эдиле.

МВД-ны музейини директору, коммунист партияны келечиси Алёна Чернова ол кюн мектепде шахарны Коммунист партиясыны членлери комсомолну жюзжыллыгъы бла байламлы кеслерини ачыкъ жыйылыуларын бардыргъанларын билдиргенди. Повесткада жаланда бир вопросха къаралгъанды, ол да комсомолну юбилейи бла байламлы эди. Аны кезиюнде Спартак Масадовну партиягъа алыуну да дурус кёргендиле.

Ызы бла пионерле комсомолгъа жоралланнган назмуланы айтхандыла. Алёна Чернова уа ала бу школгъа энчи кёзден къарагъанларын, мектепни бек иги окъуган, кеслерин тап жюрютген жашларын бла къызларын а Москвада Къызыл майданда пионерге алгъанларын ёхтемлик бла айтханды.

Школчула бу тюбешиуге деп энчи конкурс-кёрмюч къурагъандыла. Кюнакъла да кеслерини жанларындан жаш адамланы кыйыныларына тийишли багъа берип, аланы саугъала бла къуундыргъандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Шургулу дата

Николай СТАРИКОВ:

ЕЛЬЦИН КЮНБАТЫШДАН ЭРКИНЛИК АЛЫП АТХАНДЫ ТАНКЛАДАН АКЪ ЮЙНЮ

Тыш кючлени юйретиую бла

- Ол не зат эди? 1993 жылны сентябрь-октябринде бу къужур ишле не хыйсапдан болгъандыла. Россей Федерацияны Баш Совети президент Борис Ельцинге къажау не ючюн сюелгенди, парламент ишлеген Акъ юйню илишаннга нек салгъандыла?

- Кёзюгюзге бир кёргюзтюгюз Киевни 2014 жылны февралында. Адамла Украинани Конституциясын бузгъандыла. Къырал переворот этгендиле. Тыш кючле себепли болмасала, ала аллай затха баралларыкъмы эдиле? Радикалланы сизни киши сёгерик тюйюлдю, Гаагагъа да тартмазла, санкцияла да кийирмезле, деп таукеллендиргендиле.

- Сизни акъылыгъызгъа кёре, майдан Москвада 25 жыл мындан алда болгъанны калькасымыды?

- Ельцин право аулакъдан чыкъгъанына, битеу халкъ айыргъан

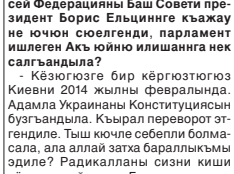

парламентни илишаннга салгъанына Кюнбатыш бош кёзлерин къысханмы сунасыз! Айхай да, Россей Федерацияны башчысы аллай ишлеге Запад ыразылыгъын бермей базыналлыкъ тюйюл эди.

Тюз, кюйсюз къуршы сюелиу болгъанды. Бир жанында – къырал таза кюнбатыш сценарийге кёре айнырын жаратмагъан кючле (Баш Совет) эмда анга билеклик этгенле. Жыйымдыкъ эдиле бу кючле. Алай алада алыкъа совет чыныгъыу кючлю болгъанды. Союзну эки жыл мындан алда ойгъандыла. Алагъа кюнбатыш жанлы кючле къажау сюелгенди. Ала кеслерини жаларын «неонацистлеча, жангылыкъны кёрюп болмагъан адамлача, мурдарланыча» кёргюзтюрге кюрешгендиле. Аланы артларында тыш кючле сюелгенди. Ала Россейни тийресинде югослав сценарий бла сауут алып сермешиную излегендиле. Аны себепли Москвада эки

жанын да тири атламлагъа тюртгендиле.

Ала Ельцинни тёгерегинде чабып айланнгандыла. Аны таукеллигине, жаланда кёл бериуден сора да, машокла бла ачхала да болушхандыла. Ала Кюнбатышдан тюзюнлей президентге угъай, аны жанлылагъа багъландыла. Ол санда кюч акциясы толтурлукъланы да къыздырыргъа.

- Сиз Кюнбатыш десегиз Штатланымы эсге келтиресиз?

- Хайдагъыз, Запад деп къоя́ыкъ. Айхай да, эм алгъа ишле ол халда барырына Американы сейири уллу эди.

Женгил бошалгъан граждан къазауат

- Неге юйретгенди неда юйретирге керек эди бу жюзлени жойгъан бушуулу къаршчы сюелиу?

- Не затха юйретгенди 1993 жылны онунчу айы? Сёз ючюн, Украинаны бир затха да угъай. Москвада граждан уруш бир ненча кюннге созулгъанды. Украинада уа бир ненча жыл барады. Бизде, анда да къозгъагъанла бирдиле. Россейни жамааутны юсюнден айтсагъ а, ол дерсни тергегеннге ушайды. Бу тёлюню жашауунда сауут алып бир бирге къажауланыу боллукъ тюйюлдю.

- 1993 жылны кюзюнде Ельцин угъай, башчылыкъ Хасбулатов этген Баш Совет хорласа, Россей къайры барлыкъ эди?

- Мынгъ жууап берирге, жюз жыл мындан алда Деникинни акъ аскери Москваны алса, Россейге не боллукъ эди деген соруугъача, кыйынды. Алай Ельцин хорлагъандан сора хал къалай тюрлю къуралгъанын а билебиз: къыралны урлап чачыу башланнганды. Тонау приватизация бардырылгъанды. Чечен уруш ачылгъанды. Аны бошламазгъа онг бар эди.

- Россейли провинция законлу айырылгъан Баш Советге нек билеклик этмеди, ол кеси да къыйыр жерлени кёргюзтеди да?

- Украина, бир къауумланы айтмай, Киевде конституциягъа къаршчы властны сыйырып алыугъа нек сансыз болдула? Адамла законланы хазна билмейдиле. Ала телевизоргъа къарайдыла. 1993 жылда уа Лия Ахеджаковагъа ушагъан демократиягъа алланнган гражданла «жийиргенчлини эзерге» эмда конституциядан жаш демократиягы къорууларгъа чакъыргъандыла. Бир жанындан, аслямлы информация органланы кючлю къысыулары, башха жанындан – ким да билген адамны политика процесслеге къатышыргъа сюймеую.

Провокацияланы уулары жетгенле

- Октябрь къауугъачыланы тёрт айдан сора амнистия нек этдиле?

- Нек десегиз ала аманлыкъ этмегендиле. Ала властны бийлерге кюрешгендие деп айтыргъа фатыуала табылмагъандыла. ГКЧП-ны келечиси, генерал Варенников анга сюд этериклерин излегенди. Сюд ётгенди – аны терсге санамагъандыла. 1993 жылда власть жарашыугъа баргъанды. Мында акъуллылыкъ эсленеди.

Бу саууулу къаршчы сюелиуню жалгъанлыгъын ангылар ючюн, эки шартны эсибизге тюшюрейик. Право сакълагъан органланы ишчини «Останкинода» Баш Советни жанлыла чабыу этгенде атыу бла ёлтюргендиле деп хапар жайылгъан эди. Ол а мекямны ичинде жоюлгъанды, ары уа орамдан окъ учуп киралгъыкъ тюйюл эди. Телеараны штурмовать этген адамла ары Ич аскерлени машиналары бла баргъандыла. Ол къатыш-къутушда алынннган улоула къабындырыучу киритлеринде ачычлары бла тургъандыла.

Алай бла, къанлы къаршчылыкъны къурагъанла Баш Советни къоруулаучулары тап машиналагъа минип «Останкинону» къатына жетер къайгъысын кёргендиле. Солдатла къачхан заманларында къабындыруну ачхычларын нек «унутхандыла»? Бензинден толу бакла эмда къабындырыуну ачхычлары киритледе – алай жангыз да кинода неда провокация этилсе болады.

Игорь ЕМЕЛЬЯНОВ.
«Комсомольская правда» газет.

Коллегия

Законланы сёзсюз толтуруу изленнгенди

Къабарты-Малкъарны прокуратурасында республиканы прокурору **Олег Жариковну** башчылыгъында коллегияны жыйылыуу болгъанды. Анга аны орунбасарлары, къырал махкемени аппаратыны башчылары, регионну шахарларыны бла районларыны прокурорлары эм аланы экинчилери къатышхандыла. Жыйылыуда сёз РФ-ни Уголовный кодексини 237-чи статьясына тийишлиликде сюдле уголовный ишлени артха къайтаргъанларыны эм реабилитация бегимлени чыгъаргъанларыны юсюнден баргъанды.

Сюд приставланы службаларыны эм ич ишле органланы процессуальный ишлерине надзор этиу бёлюмю башчысы **Аскер Масаев** бла Май районну прокурору **Георгий Красножён** докладларын окъугъанларындан сора коллегия, сюд баргъанда адамланы конституциялы эркинликлерин сакълау бла байламлы этилген мадарлагъа къарамай, следствие органла жиберген бузукълукъланы саны ёсе баргъанын, прокурорла аланы тюзетир эм болдурмаз ючюн тамамлагъан ишлерини хайырлары иги чыкъмагъанын чертгендиле.

Жыйылыуну ахырында халны тюзетир, бу жаны бла ишни тирилтир, адамланы эркинликлерин къоруулар, законланы сакълар муратда оноула этилгендиле, аланы толтурууну болжалы белгиленнгенди, жууаплы адамланы атлары айтылгъандыла, деп билдиргендиле прокуратураны аслямлы информация органла эм жамааут бла байламлыкъла жюрютюу жаны бла бёлюмюнден.

Басмагъа **КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия** хазырлагъанды.

Турнир

Эм игилеге - кубокла, майдалла, грамотала

Прохладна районда «Спорт наркотиклеге къажау» деген ат бла турнир ётгенди. Аны КъМР-ни Спорт министерствосу бла районну администрациясы къурап бардыргъандыла. Аны юсюнден бизге РФ-ни КъМР-де Ич ишле министерствосуну пресс-службасындан билдиргендиле.

Эришиуле Екатериноградская станицада болгъандыла. Анга Къабарты-Малкъарны бла Шимал Осетия-Алания республикаланы 70 келечиси къатышхандыла. Жыл санлары 10-15 жылгъа жетген къызчыкъла бла жашчыкъла стол теннисде бла ушкокдан атдыруда усталыкъларын кёргюзтгендиле.

Турнирни ачылыуунда РФ-ни КъМР-де Ич ишле министерствосуну Наркотиклеге контроль этиу жаны бла управлениясны таматасыны орунбасары Виталий Дударов сёлешип, спорт жашауда къаллай магъананы тутханын белгилегенди. Прохладна районну администрациясыны башчысы Владимир Бирюков да жаш тёлю саулукълу жашау бардыруну сайлагъаныны ыразылыгъын билдиргенди.

Турнирде хорлагъанла кубокла, майдалла эм грамотала бла саугъаланнгандыла. Ахырында къонакла Екатериноградскаяда орналгъан А.С. Пушкин атлы музейде болуп, андагъы эскопнатла бла шагъырейленнгендиле.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

Багъалы жамааут эм республиканы къонакълары!

8-12 октябрьге дери Нальчикде «Форум» кинотеатрда (Шогенцуков атлы орам, 28) «Fest-хиты» деген халкъла аралы кинофестиваль барлыкъды. Анга Россейни, Беларусьну, Венгрияны, Израильни, Къыргъызстанны, Польшаны, Тайланды, Узбекистанны, Чехияны, Францияны келечилери къатышырыкъдыла.

ПРОГРАММАСЫ:

8 октябрьде

Фестивальны къуурачлы халда ачылыуу. Владимир Вороковну «Эльбрусгрод» кинозу 18:30 сагъатда башланырыкъды.

9 октябрьде

Владимир Битоковну «Глубокие реки» кинозу 17:00 сагъатда башланырыкъды.

Олег Агейчевни «Доминика» кинозу 19:00 сагъатда башланырыкъды.

10 октябрьде

Сабийлеге деп «Быль и небыль» программагъа кёре «Союзмультфильмну» мультфильмлери 17:30 сагъатда башланырыкъдыла.

Темир Бирназарову «Ночная авария» кинозу 19:00 сагъатда башланырыкъды.

11 октябрьде

Сабийлеге деп «Бесконечное лето» программагъа кёре «Союзмультфильмну» мультфильмлери 16:00 сагъатда башланырыкъдыла.

Рашид Маликову «Стойкость» кинозу 17: 30 сагъатда башланырыкъды. Константин Фомны «Свидетели» кинозу 19:00 сагъатда башланырыкъды.

12 октябрьде

Фестивальны жабылыуу. Станислав Аистовну «Эликсир бессмертия» кинозу 17:00 сагъатда башланырыкъды. Андрей Мышкинни уа «302 БИС» кинозу - 19:00 сагъатда.

Соруулары болгъанла бу телефон номерле бла сёлешигиз: **44-22-10; 42-43-13.**

Пенсия фонд

Клиентлеге къолайлы онгла жарашдыра

Адамланы жумушларын электрон халда жалчтытыуну чеклеринде Россейни Пенсия фонду бла Сбербанк энчи проект жарашдыргъандыла, анга кёре финанс предприятияны электрон системасыны юсю бла фондну интернет-сервислерине чыгъаргъа боллукъды. Банкны клиентлери мобильный приложенияны болушлугъу бла башха кредит организацияда алгъан пенсияларын Сбербанкда счётларына ётдюраллыкъдыла.

Андан сора да, «Сбербанк Онлайн» системада энчи лицевой счётдан выписканы алыргъа жарарыкъды. Анда уа инсанны пенсия тёлеюню, аны урууу стажыны, пенсиягъа жыйылгъан ачхасыны, иш бла жалчытхан организация аны ючюн этген страховой тёлеулени юслеринден информация бериледи.

Жумушланы электрон халда тамамлау жаны бла ишлерин эки организация да мындан арысында да бардырлыкъдыла. Жуукъ заманда «Сбербанк Онлайн» бла аналыкъ сертификатны хайырланыргъа къагъытланы жарашдырырча амалла да этилликдиле, деп билдиргенди фондну республикада бёлюмюню пресс-службасындан.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

Себеплик

Гражданланы энчи къауумуна эс тапдырыр ючюн

Къабарты-Малкъар Республикада Социал страхование фондну регион бёлюмю аякъларында къыяулары болгъан адамлагъа деп тёрт миллион сом багъасы техника амалла алгъанды. Къырал контрактлагъа тийишлиликде санларына чып тюшген 98 адамгъа 1,6 миллион сом багъасы кресло-коляскала берилгендиле. Аланы хар бири къырал стандартлагъа эмда техника изламлеге келишеди. Жылны башындан бери уа аллай амалла 4 миллион сом багъасына алынып, 312 инвалидге берилгендиле.

Законнга тийишлиликде эмда инвалидлигине кёре адам реабилитация техника амалланы энчи программагъа кёре алыргъа боллукъды. Аны ючюн поликлиникада специалистле берген эмда медико-социальный экспертиза этилгенине шартлыкъ къагъытла керекдиле.

Тийишли техниканы алыр ючюн инсан, заявление жазып, инвалид картасы, паспорту бла да регион фондну бёлюмюне неда жашагъан районларында толу эркинликли келечиге келирге тийишлиди. Заявлениясы инвалидле кеслери, неда аланы законлу келечилери, жууукълары берирге боллукъдула.

РФ-ни законодательствосуна тийишлиликде реабилитация амалла ачыкъ электрон аукцион бла тамамланыладыла, ол а коррупция болмазча этеди. Гражданин керекли техника амалны кеси аллына сатып алыргъа да боллукъду. Анга аны багъасы къаллай бир эсе да, аллай бир ачха къайтарылады. Саулугъунда зараны болгъан адамгъа компенсация къоратхан ачхасына шагъатлыкъ документине кёре бериледи.

Андан сора да, аны страховой свидетельствосу, пенсия страхованысы да болургъа керекдиле. Ачха почта бла жетдириледи неда кредит организацияда инвалид ачхан счётуна ётдюрюледи.

Толу хапар билирге сюйген бу телефон номерлеге сёлешсин: **(8662) 48-00-63, 48-00-61**

КъМР-ни Социал страхование фондуну пресс-службасы.

Билдириу

Тилеклерине бла тарыгъыуларына тынгыларыкъды

Быйыл 24 октябрьде эртгенликден 10 сагъатда РФ-ни Следствие комитетини КъМР-де следствие управлениясыны башчысы Валерий Устов инсанланы тилеклерине бла тарыгъыуларына тынгыларыкъды. Тюбешиу РФ-ни Президентини КъМР-де приёмлийинде бардыруллыкъды: **Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 27-чи мекям (Головко орам бла къошулгъан жерде).**

Соруулары болгъанла управлениясы гражданланы приёмгъа алыу эм документле бла жалчытыу бёлюмюне бу телефон номерге сёлеширге боллукъдула: **8(8662)77-24-92.**

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зухура (бёлюмню редактору),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат (бёлюмню редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (бёлюмню редактору).
УЛБАШЛАНЫ Мурат (бёлюмню редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68.
Экономика - 42-66-73.
Культура - 42-66-76.
Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазыуу - 42-37-94.
Энчи корреспондент - 42-68-72. Тилмачла - 40-28-97.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагъат жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оомла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-6 бет) кёппю алмайды.

Газет Басманы эм аслямлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер —ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр эттенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени иелерине тандырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды.
Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды.
Телефон: 42-69-34

Газет айыкъда юч кере чыгъады - геююрг, орта, шабат кюнледе.

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынгранды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Мокъаланы Зухура - дежурный редактор; Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасарлары; Зезаланы Лида - (1, 2-чи бетле), Ахкёбекланы Жаннета - (3-чю бет), Токумаланы Салим - (4-чю бет) - корректорла.

Тиражы 1387 экз. Заказ № 985
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электрон почта:
elbor_50@mail.ru